

TER INFO

MINISTER SCHULTZ VAN HAEGEN:

INNOVATIE EN EFFICIËNT WERKEN GAAN HEEL GOED SAMEN

Kennis en innovatie zijn volgens minister Schultz van Haegen ontzettend belangrijk in de strijd tegen het water. Voor STOWA meer dan voldoende aanleiding te vragen hoe zij aankijkt tegen de voorgenomen intensivering van de samenwerking tussen STOWA en Rijkswaterstaat, zoals STOWA in de nieuwe strategienota heeft aangegeven, en wat zij vindt van de innovatiekracht van de waterschappen en de nieuwe strategienota.

➤ *Wat zijn volgens u op dit moment de grote opgaven in het waterbeheer?*

In september van dit jaar komen de Deltabeslissingen. We kiezen een nieuwe aanpak om Nederland beter te beschermen tegen overstromingen. Nieuwe technische inzichten maken het mogelijk maatwerk te leveren en precies daar waar de nood het hoogst kan worden, het meest te investeren. Dat betekent dat we nieuwe normen stellen aan dijken, de ruimtelijke inrichting van ons land slimmer benutten, goede evacuatieplannen opstellen en duidelijk zijn over hoe inwoners zichzelf in veiligheid kunnen brengen.

We pakken de plekken aan waar dit het hardst nodig is: waar het potentiële aantal slachtoffers achter de dijk en de economische schade het grootst zijn. Naast de kans op een overstroming wegen we voortaan dus ook de gevolgen mee. Vitale en kwetsbare infrastructuur (nutsvoorzieningen, vliegvelden, gasvelden, ziekenhuizen) worden extra beveiligd. We gaan daarbij uit van een basisveiligheid, een gegarandeerd veiligheidsniveau voor iedereen achter de dijken.

In 2017 worden de primaire waterkeringen voor de vierde keer getoetst. Daarbij maken we gebruik van die nieuwe normen. STOWA is nauw betrokken bij het wettelijk toetsinstrumentarium dat daarvoor op dit moment wordt ontwikkeld.

➤ *Wat is het belang van kennis en innovatie voor het realiseren van deze opgaven en waar ziet u met name een rol voor STOWA en de waterschappen?*

Kennis en innovatie zijn ontzettend belangrijk in de strijd tegen het water. Kijk naar de Zandmotor. Dat vind ik een mooi voorbeeld van een innovatieve oplossing die bij heel veel mensen bekend is. Ook in het Hoogwaterbeschermingsprogramma zitten veel innovatieve projecten. Bij de projectoverstijgende verkenning voor piping werken Rijk en waterschappen bijvoorbeeld samen om oplossingen in de praktijk te testen. We weten nu ook veel beter hoe de dijken in Nederland erbij liggen, wat er gebeurt bij overstromingen en hoe we kunnen voorkomen dat dijken bezwijken. Dat weten we dankzij studies die zijn gedaan in het kader van het Deltaprogramma waterveiligheid.

Maar denk ook aan een project als 'Veiligheid Nederland in Kaart' en aan de totstandkoming van het wettelijk toets-instrumentarium. Daarnaast is het belangrijk te beseffen dat we door kennis en innovatie Nederland niet alleen veiliger maken. Door het op de juiste manier toe te passen, kunnen we het waterbeheer ook efficiënter inrichten: meer doen met hetzelfde geld. Dat zou niet lukken zonder te investeren in kennisontwikkeling, waarbij STOWA een belangrijke rol speelt.

- ☞ *De OESO geeft aan dat er in Nederland bij burgers in het algemeen sprake is van een awareness gap. Welke rol kunnen onderzoek en innovatie spelen bij het verkleinen van dat gat?*
De OESO constateert allereerst dat ons waterbeleid op orde is. Dat doet mij natuurlijk goed, want we werken daar met z'n allen hard aan. Tegelijkertijd ontbreekt het in Nederland aan waterbewustzijn. Dat is ook één van de speerpunten van mijn beleid: we zijn goed beschermd, maar er blijft een overstromingsrisico. Daarom kan het letterlijk van levensbelang zijn om te weten wat je moet doen als het misgaat.

Onderzoek speelt een belangrijke rol bij het in kaart brengen van de problemen van waterbeheer en het vinden van innovatieve oplossingen. De uitkomsten van alle onderzoeken en al die mooie innovaties zouden we breder moeten delen. Laat zien wat er allemaal in de Nederlandse watersector gebeurt! Op die manier ontstaat meer begrip en draagvlak voor maatregelen die nodig zijn - en weten mensen beter wat ze moeten doen als het toch een keer misgaat. Ik zie hier een belangrijke taak voor onderzoekers om hun kennis over water meer te delen, en innovaties voor iedereen zichtbaar te maken.

- ☞ *Welk beeld heeft u van de huidige wijze waarop de waterschappen innovatie inzetten als middel om de opgaven waar zij zich voor gesteld zien, tot een goed einde te brengen? Bijvoorbeeld op het gebied van het behalen van KRW-doelen, klimaatrobuust water-beheer en energie-efficiency (afvalwaterzuivering)?*
Ik zie dat innovaties geleidelijk hun weg vinden naar de waterschappen, bijvoorbeeld om de KRW-doelen te realiseren. Gezamenlijke bijeenkomsten, bijvoorbeeld over typen vistrappen en de verschillende mogelijkheden voor de aanleg van natuurlijke oevers, helpen enorm om kennis te delen en van elkaar te leren. Om zomaar 'bij de burens' langs te gaan moet soms een drempel worden geslecht. STOWA vervult daarin een hele belangrijke rol.
- ☞ *Wat is uw beeld van de wijze waarop de waterschappen hun innovatie 'organiseren'?*
Binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma zitten veel kansen voor innovatie. Ik merk echter dat het vaak nog als risico wordt gezien bij dijkversterkingsprojecten.

Dat is jammer, want het biedt juist zoveel kansen. Daarom heb ik binnen het HWBP een budget gereserveerd voor innovatie, zodat men de terughoudendheid wat kan laten varen. Jaarlijks kijken we welke kansrijke projecten worden uitgevoerd en geven we ondersteuning aan pilots en praktijkproeven. In 2014 gaat het onder meer om proeven met nieuwe oplossingen voor piping. Daarnaast laat ik onderzoek doen naar mogelijke belemmeringen die er zijn en hoe we die kunnen wegnemen.

- ☞ *Hoe ziet u de samenwerking tussen STOWA/de waterschappen en RWS/WVL in het algemeen en bij kennisontwikkeling en innovatie in het bijzonder?*

De samenwerking tussen Rijkswaterstaat en waterschappen/STOWA bestaat al heel lang. De laatste jaren is die samenwerking geïntensiveerd. Niet alleen in bestuurlijke zin - denk aan het Bestuursakkoord Water uit 2011 - maar ook in kennisinhoudelijke zin, zoals bij de totstandkoming van het Informatiehuis Water. Andere mooie voorbeelden kun je vinden in de 'building with nature'-hoek: de Houtribdijk, waar we waterveiligheid creëren door zandige dijkversterking. En natuurlijk zijn veel Ruimte voor de Rivier-projecten samenwerkingsprojecten waar innovatie een belangrijke rol speelt.

Ik ben ervan overtuigd dat de samenwerking nog verder kan gaan. In oktober 2013 heeft Rijkswaterstaat samen met de waterschappen in het LEF Center de innovatieopgaven voor de toekomst op een rij gezet. Op die manier worden de uitdagingen in kaart gebracht en bij één van de leden van de zogenaamde innovatiedriehoek - overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen - ondergebracht. Het ideaalbeeld zou zijn dat iemand die een probleem tegenkomt, dat voorlegt in die driehoek en op die manier oplossingen ontstaan. Dat lukt op dit moment wel, maar vooral op specifieke onderwerpen. Piping bijvoorbeeld is opgepakt door Waterschap Rivierenland en daar werken ze nu aan een oplossing die andere partijen ook weer kunnen gebruiken.

- ☞ *De focus in waterbeleid & waterbeheer ligt op dit ogenblik vooral op een doelmatige taakuitoefening die moet leiden tot beperkte stijging van de waterschapsbelastingen. Kan dat reden zijn om minder innovatie-onderzoek te doen en wat vindt u daarvan als dat zou gebeuren?*
De waterschappen zijn ervan doordrongen dat innovatie en efficiënt werken heel goed samengaan en elkaar juist

kunnen versterken. Door slimmer te werken en met nieuwe technieken kun je vaak kosten besparen. Ik zie dat waterschappen nu al vaak hun krachten bundelen. Daarnaast is het zo dat in grote programma's als het HWBP innovatie ook een belangrijke plaats heeft, bijvoorbeeld via het subsidieprogramma. Ik zie dus eerder een beweging de andere kant op: meer innovatie, om elders te kunnen besparen.

➤ *Tot slot: hoe ziet u de rol van RWS en de waterschappen als launching customers bij innovaties in het kader van de Topsector Water? Hoe kan STOWA die rol bevorderen en daarmee ook bijdragen aan Water- en Deltatechnologie als economische topsector?* Rijkswaterstaat en de waterschappen zijn door de aard van de vraagstukken (maatschappelijke vraagstukken, waterveiligheid, zoetwatervoorziening etc.) per definitie vaak de *launching customers*. Er zijn doorgaans immers geen andere afnemers van deze producten en diensten. Zoals gezegd is de grote uitdaging om meer samen te werken. Dat geeft de waterbeheerders een duidelijkere positie in de Topsector en biedt tevens mogelijkheden gezamenlijk in het buitenland te opereren.

TEN GELEIDE

WAARDEVOL VERBINDEN

Deze uitgave van de STOWA ter info staat geheel in het teken van onze strategienota *Waardevol verbinden* die onlangs verscheen. Centraal daarin staat de vraag: hoe kunnen wij de komende jaren van maximale waarde zijn voor het oplossen van de enorme opgaven waar regionale waterbeheerders voor staan? Het antwoord zit vervat in de titel van de nota: het waardevol verbinden van kennis en kunde, wetenschap en waterschap, politiek en praktisch, beleid en uitvoering, én het bieden van concrete handelingsperspectieven aan waterschappen.

In deze STOWA ter Info laten enkele waterkopstukken - waaronder Minister Schultz van Haegen, Peter Glas en Luc Kohsiek - hun licht schijnen over de nota. Dit hebben we aangevuld met korte reacties vanuit de omgeving. Uiteraard staat er ook een korte samenvatting van de nota zelf in dit nummer. De volledige tekst van de nota kunt u downloaden vanaf onze website, onder **Publicaties**. *De redactie*

NIEUWE STOWA THEMASITE: WATERWIJZER

Onlangs heeft STOWA de themasite [Waterwijzer](#) gelanceerd. Op de website vindt u alle informatie rondom de Waterwijzer Landbouw en de Waterwijzer Natuur. In deze projecten wordt gezocht naar manieren en methoden om de effecten van wijzigend waterbeheer op landbouw en natuur zo goed en betrouwbaar mogelijk in beeld te brengen, dit tegen de achtergrond van de effecten van klimaatverandering.

In het project Waterwijzer Landbouw ontwikkelt STOWA met een groot aantal andere partijen een uniform, breed gedragen en praktische methode voor het bepalen van klimaatbestendige relaties tussen waterhuishoudkundige condities en (veranderingen daarin) en gewasopbrengsten. Op deze wijze krijgen waterbeheerders, maar ook agrariërs een veel nauwkeurigere inschatting van het effect van waterhuishoudkundige maatregelen op landbouwkundige opbrengsten, in termen van droogteschade, natschade en zoutschade.

Naast de Waterwijzer Landbouw wordt ook gewerkt aan een 'Waterwijzer Natuur'. Op dit ogenblik bestaan er enkele modellen die een inschatting maken van de effecten van wijzigend waterbeheer (meer of minder water) op terrestrische natuur. Op basis van een binnen het Delta deelprogramma uitgevoerde knelpuntenanalyse natuur is geconstateerd dat verbetering van de werkwijze van de modellering wenselijk is. Daarnaast is er de wens om in de modellering meer rekening te houden met processen die relevant zijn in relatie tot klimaatverandering, met name wijzigingen in de zoetwaterbeschikbaarheid.